

“KALI, RIBNIKI IN IZVIRI: NAŠA PRETEKLOST-NAŠA PRIHODNOST /
LOKVE, RIBNJACI I IZVORI: NAŠA PROŠLOST-NAŠA BUDUĆNOST”

VODILNI PARTNER:

Občina Črnomelj
Trg Svobode 3, 8340 Črnomelj
www.crnomelj.si; tel: 07/30 61 100; fax: 07/30 61 130
e-pošta: obcina.crnomelj@siol.net

PROJEKTI PARTNERJI:

Občina Metlika
Mestni trg 24, 8330 Metlika
www.metlika.si; tel: 07/30 63 100; fax: 07/36 37 402
e-pošta: obcina.metlika@siol.net

Občina Semič
Štefanov trg 9, 8333 Semič
www.semic.si; tel: 07/35 65 360; fax: 07/35 65 365
e-pošta: obcina.semic@siol.net

Zavod RS za varstvo narave
Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana
Zavod RS za varstvo narave, Območna enota Novo mesto
Adamičeva 2, 8000 Novo mesto
www.zrsvn.si; tel: 07/39 31 555; fax: 07/39 31 559
e-pošta: zrsvnm@zrsvn.si

Javna ustanova Park prirode Žumberak – Samoborsko gorje
Slani dol 1, 10430 Samobor, Hrvaška
www.park-zumberak.hr; tel: 00 385 (0) 1 33 27 660; fax: 00 385 (0) 1 33 27 661
e-pošta: park@park-zumberak.hr

Ribiška družina Črnomelj
Ulica 21. Oktobra 10, 8340 Črnomelj
www.rdcrnatelj.si; tel: 07/30 51 022; fax: 07/30 51 022
e-pošta: ribiska.druzina.crnomelj@amis.net

www.virizivljenja.si

Izdal: Zavod RS za varstvo narave • Besedilo: Barbara Kink, Dušan Klenovšek, Mateja Nose Marolt
• Fotografije: Kristijan Brkić, Barbara Kink, Dušan Klenovšek, Anita Jamšek • Oblikovanje in tisk:
Birografika Bori d.o.o • Naklada: 2.500 izvodov • Julij 2010

SIOL HR
INSTRUMENT ZA PREDPRISTOPNO POMOČ
INSTRUMENT PRETPRISTUPNE POMOČI

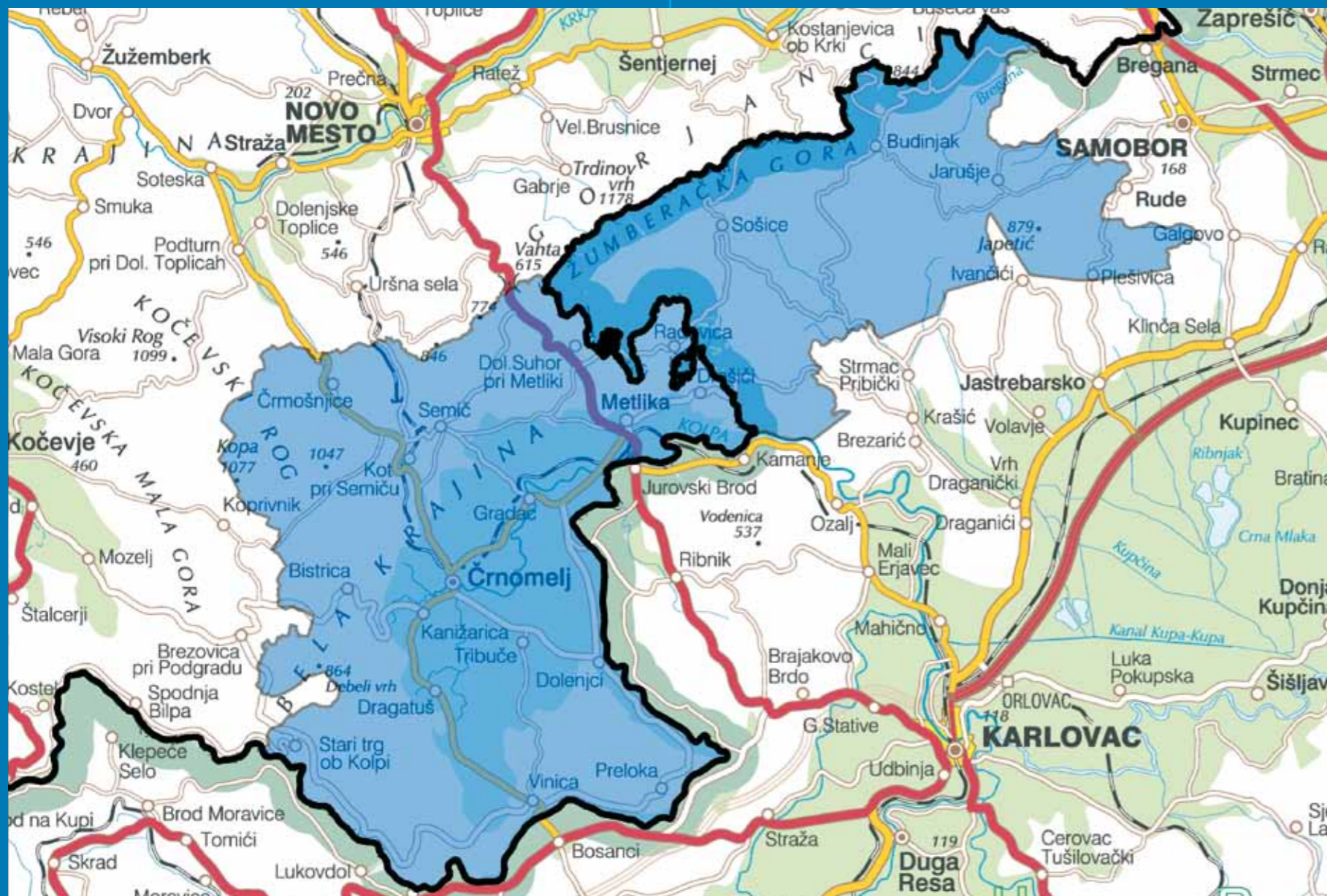
Naložba v vašo prihodnost
Operacija delno financirana Evropska unija
Instrument za prepristopno pomoč

Ulaganje u vašu budućnost
Operaciju djelomično financira Evropska unija
Instrument prepristupne pomoći

ZRSVN

Vir izvirjenja / Izvori života

Območje Bele krajine in parka Žumberak Samogorsko gorje na Hrvaškem je prepoznano po plitvem krasu, ki je skromen s površinskimi vodami, zato je vsak vodni vir še toliko bolj dragocen. Na projektnem območju obstajajo številni obzidani izviri, ki so jih ljudje uporabljali kot vir pitne vode, skoraj v vsaki vasi so bili urejeni tudi vaški kali, ki so služili za napajanje živine, pranje perila in celo za poletno kopanje in zimsko drsanje. Napeljava vodovoda v vaseh in opuščanje paše sta glavna vzroka, da je večina teh vodnih virov zapuščenih, zasutih, zaraslih in presušanih. Mnogi so ogroženi tudi zaradi neprimerne rabe prostora v zaledju. Zato je poziv k skrbnemu ravnanju z vodnimi viri in ohranjanju pokrajinske in biotske raznovrstnosti še toliko bolj upravičen.

Bela krajina je tudi biotsko izjemno bogata, saj je kar 45 % njenih površin uvrščenih v evropsko omrežje Natura 2000. Tukajšnje izvorne kraške jame so ključni habitati podzemnih endemnih (le tu živčih) vrst. Izginjanje vodnih virov in nižanje podtalnice ogroža živali in rastline, ki so vezane na vodo. Z izgubo vodnih teles grozi tudi izguba ključnih habitatov ogroženih vrst, kot so človeška ribica, črni močeril, močvirska sklednica, navadni koščak, Kuščerjeva kongerija, navadni škvrček, drobni svitek, ozki vretenec, vodna perunika, plavajoča vodna zlatica in navadni mrzličnik. Vodni viri imajo zato tudi pomembno naravovarstveno funkcijo - zagotavljajo ohranjanje enkratne raznolikosti rastlinskega in živalskega sveta.

Projektno območje potrebuje konkretne ukrepe, ki bodo ohranili vodne vire tudi za prihodnje rodove. Zato so vsi partnerji združili moči v projektu, saj se zavedajo, da lahko le s skupnimi cilji in delovanjem pripomorejo k ohranitvi vodnih virov in življenja v njih.

CILJI PROJEKTA

- izdelava registra vodnih virov
- popis živalstva in rastlinstva
- obnova 45 vodnih virov
- postavitve skupne strategije upravljanja z vodnimi viri
- preiščljena prihodnja raba vodnih virov
- izboljšanje okoljske in naravovarstvene ozaveščenosti ljudi
- ohranjanje ugodnega stanja življenjskega okolja za številne rastlinske in živalske vrste
- uspešno čezmejno sodelovanje

1

2

3

4

- ← 1. Plavajoči dristavec pogosto raste v ribnikih in kalih
 2. Modri ploščec je značilen spremljevalec kalov in ribnikov
 3. Napajanje živine je bila glavna funkcija kalov v preteklosti
 4. Gornji kal v Hrastu pri Vinici

Viri življenja / Izvori života

“KALI, RIBNIKI IN IZVIRI: NAŠA PRETEKLOST-NAŠA PRIHODNOST /
LOKVE, RIBNJACI I IZVORI: NAŠA PROŠLOST-NAŠA BUDUĆNOST”

LEAD PARTNER:

Municipality Črnomelj
Trg Svobode 3, 8340 Črnomelj
www.crnomelj.si; tel: 07/30 61 100; fax: 07/30 61 130
e-mail: obcina.crnomelj@siol.net

PROJECT PARTNERS:

Municipality Metlika
Mestni trg 24, 8330 Metlika
www.metlika.si; tel: 07/30 63 100; fax: 07/36 37 402
e-mail: obcina.metlika@siol.net

Municipality Semič
Štefanov trg 9, 8333 Semič
www.semic.si; tel: 07/35 65 360; fax: 07/35 65 365
e-mail: obcina.semic@siol.net

Institute of the Republic of Slovenia for nature conservation
Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana
Institute of the Republic of Slovenia for nature conservation, Regional unit Novo mesto
Adamičeva 2, 8000 Novo mesto
www.zrsvn.si; tel: 07/39 31 555; fax: 07/39 31 559
e-mail: zrsvnm@zrsvn.si

Public institution Žumberak – Samoborsko gorje Nature Park
Slani dol 1, 10430 Samobor, Croatia
www.park-zumberak.hr; tel: 00 385 (0) 1 33 27 660; fax: 00 385 (0) 1 33 27 661
e-mail: park@park-zumberak.hr

Fishing club Črnomelj
Ulica 21. Oktobra 10, 8340 Črnomelj
www.rdcrnatelj.si; tel: 07/30 51 022; fax: 07/30 51 022
e-mail: ribiska.druzina.crnomelj@amis.net

www.virizivljenja.si

Published by: Institute of the Republic of Slovenia for Nature Conservation • Text: Barbara Kink, Dušan Klenovšek, Mateja Nose Marolt • Translated by: Henrik Ciglič • Photographs: Kristijan Brkić, Barbara Kink, Dušan Klenovšek, Anita Jamšek • Printed by: Birografika Bori d.o.o • Circulation: 1.500 copies • July 2010

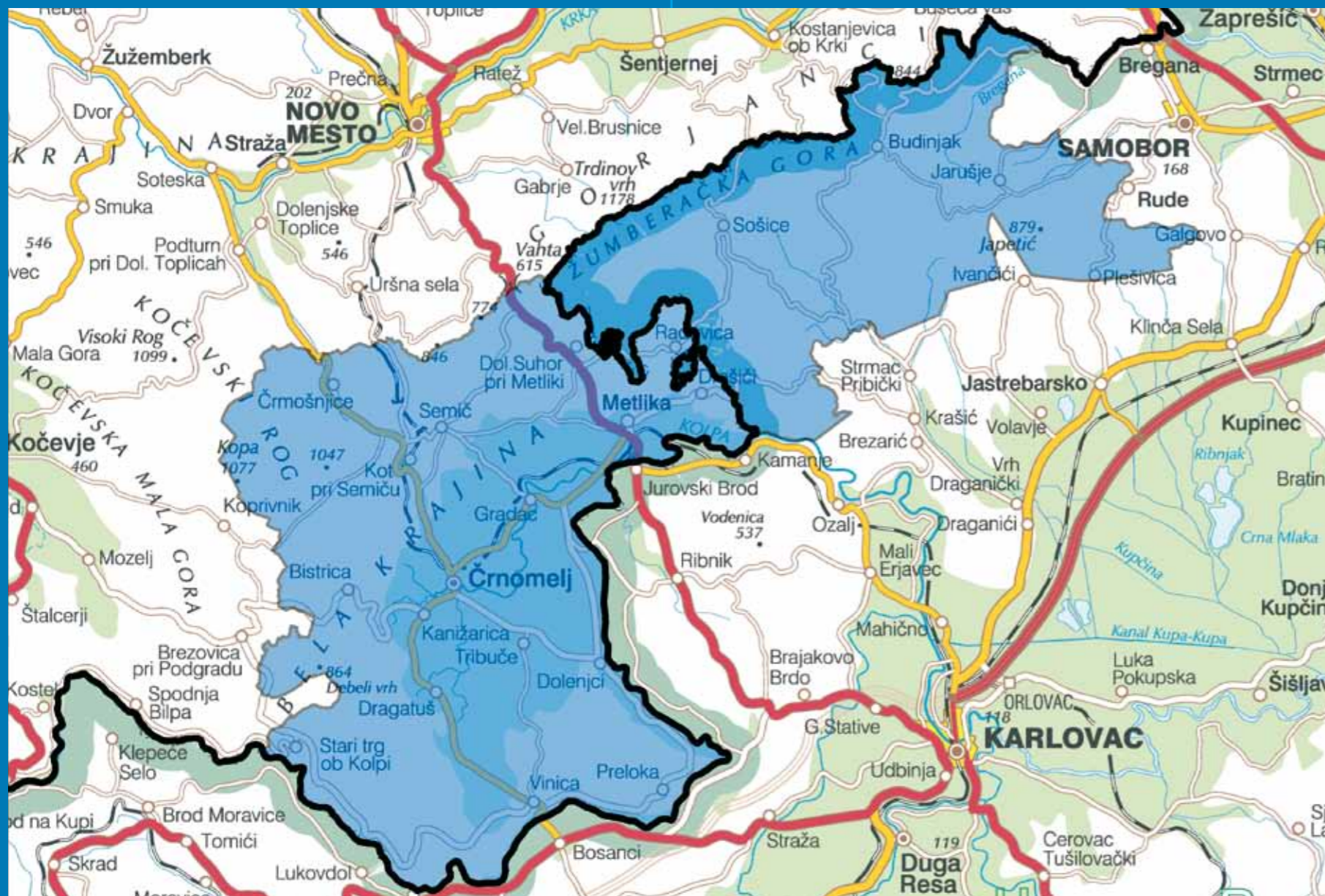
SI   HR
INSTRUMENT FOR PRE-ACCESSION ASSISTANCE

 Investing in your future
Operation part financed by the European Union
Instrument for Pre-Accession Assistance

IRSNC

Viri življenja / Izvori života

The area of Bela krajina and Žumberak - Samogorsko gorje Nature Park in Croatia is characterized by its shallow karst and modest surface waters, which makes every single water source all the more precious. This project area embraces numerous walled-in springs, once used by the locals as a source of drinking water. In almost every village, karst ponds were also provided for, serving for watering their livestock, washing, and even for summer bathing and winter skating. The building of public water system and cessation of grazing were the two major reasons for most of these water sources becoming abandoned, filled in, overgrown with vegetation, and dried up. Many of them are also endangered owing to the inappropriate land use in the hinterland. This is why the appeal towards a careful water source management and preservation of landscape as well as biotic diversity is highly justifiable.

Bela krajina is also exceptionally rich in its biotic assets, considering that 45% of its surfaces have been included in the European Natura 2000 network. Its original karst caves are key habitats of the underground endemic species. The disappearance of water sources and lowering of groundwater level threatens both animals and plants that are vitally associated with water. With the loss of water bodies we may also lose the key habitats of the endangered species, such as the white olm, black olm, European pond terrapin, stone crayfish, subterranean bivalve mollusc *Congeria kusceri*, freshwater bivalve *Unio crassus*, ramshorn snail, narrow-mouthed whorl snail, yellow iris, water crow-foot, and bogbean. Water sources thus also have an important conservationist function – providing for the preservation of the unique diversity of plants and animals.

The project area is in need of concrete measures that will preserve the water sources for the future generations as well. This is the reason why all partners integrated their strength in this project, for they are well aware that they will be able to contribute towards the preservation of water sources and life in them only with joint objectives.

THE PROJECT OBJECTIVES

- preparations of the water source register
- animal and plant census
- renovation of 45 water sources
- preparation of a joint water source management strategy
- wise future use of water sources
- enhancement of the people's environmental and conservationist awareness
- preservation of a favourable status of numerous plant and animal species' habitats
- successful cross-border cooperation

1

2

3

4

- ← 1. The Floating pondweed frequently grows in ponds
 2. The Broad-bodied Chaser is a characteristic species of water resources
 3. The main function of the ponds in the past was watering of cattle
 4. Gornji kal pond at Hrast village near Vinica

Viri življenja / Izvori života

“KALI, RIBNIKI IN IZVIRI: NAŠA PRETEKLOST-NAŠA PRIHODNOST /
LOKVE, RIBNJACI I IZVORI: NAŠA PROŠLOST-NAŠA BUDUĆNOST”

VODEĆI PARTNER:

Općina Črnomelj
Trg Svobode 3, 8340 Črnomelj
www.crnomelj.si; tel: 07/30 61 100; fax: 07/30 61 130
e-mail: obcina.crnomelj@siol.net

PROJEKTI PARTNERI:

Općina Metlika
Mestni trg 24, 8330 Metlika
www.metlika.si; tel: 07/30 63 100; fax: 07/36 37 402
e-mail: obcina.metlika@siol.net

Općina Semič
Štefanov trg 9, 8333 Semič
www.semic.si; tel: 07/35 65 360; fax: 07/35 65 365
e-mail: obcina.semic@siol.net

Zavod RS za zaščito prirode
Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana
Zavod RS za zaščito prirode, podružna jedinica Novo mesto
Adamičeva 2, 8000 Novo mesto
www.zrsvn.si; tel: 07/39 31 555; fax: 07/39 31 559
e-mail: zrsvnm@zrsvn.si

Javna ustanova Park prirode Žumberak - Samoborsko gorje
Slani dol 1, 10430 Samobor, Hrvatska
www.park-zumberak.hr; tel: 00 385 (0) 1 33 27 660; fax: 00 385 (0) 1 33 27 661
e-mail: park@park-zumberak.hr

Ribičko društvo Črnomelj
Ulica 21. Oktobra 10, 8340 Črnomelj
www.rdcrnatelj.si; tel: 07/30 51 022; fax: 07/30 51 022
e-mail: ribiska.druzina.crnomelj@amis.net

www.virizivljenja.si

Izdavač: Zavod RS za zaščito prirode • Autori: Barbara Kink, Dušan Klenovšek, Mateja Nose Marolt
• Prijevod : Kristijan Brkić i Katarina Husnjak Malovec • Fotografije: Kristijan Brkić, Barbara Kink,
Dušan Klenovšek, Anita Jamšek • Tisak: Birografika Bori d.o.o • Naklada: 2500 primjeraka •
Srpanj 2010

SIOL HR
INSTRUMENT ZA PREDPRISTOPNO POMOĆ
INSTRUMENT PREPRISTUPNE POMOĆI

Naložba v vašo prihodnost
Operacija delno financira Evropska unija
Instrument za predpristopno pomoć

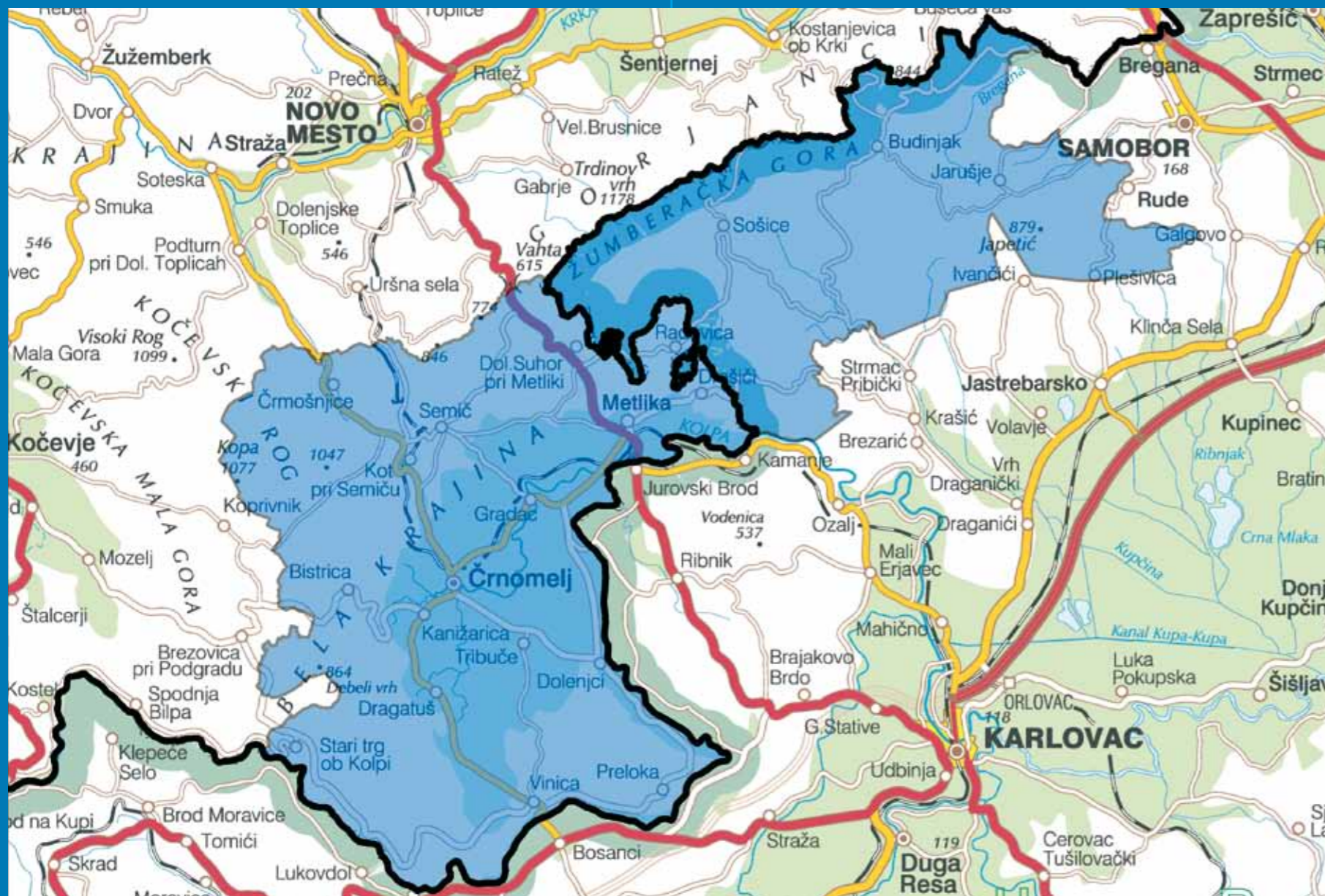
Ulaganje u vašu budućnost
Operaciju djelomično financira Evropska unija
Instrument prepristupne pomoći

ZRSVN

Viri življenja / Izvori života

Područje Bele krajine u Sloveniji i Parka prirode Žumberak - Samoborsko gorje u Hrvatskoj karakteristično je po plitkom kršu koji je siromašan površinskim vodama, zbog čega je svaki izvor vode dragocjen. Na području provođenja projekta postoje brojni ograđeni izvori koje su ljudi upotrebljavali kao izvore pitke vode, a nekada su gotovo u svakom selu bile uređene seoske lokve. One su služile za napajanje stoke, za pranje pa čak i za kupanje ljeti i klizanje zimi. Izgradnja vodovoda u selima i prestanak ispaše glavni su uzroci što je većina izvora i lokvi zapuštena, zatrpana, zarasla i isušena. Mnogo izvora je ugroženo i zbog neprimjerene upotrebe prostora u njihovoj široj okolici. Zato je poziv na pažljivo upravljanje izvorima vode i na očuvanje krajobraza i bioraznolikosti izuzetno bitan.

Bela krajina je biološki vrlo bogata - čak 45% njene površine uvršteno je u europsku mrežu Natura 2000. Ovdášnji podzemni vodni izvori ključna su staništa podzemnih endemskih vrsta - onih koje žive samo ovdje. Upotreba vodnih resursa i snižavanje razine podzemne vode ugrožava životinje i biljke koje su vezane za vodu. Nestankom vodenih tijela prijeti nestanak ključnih staništa sljedećih ugroženih životinjskih i biljnih vrsta: barska kornjača, čovječja ribica, potočni rak, podzemna kongerija, obična lisanka, puževi Anisus vorticulus i Vertigo angustior, crna čovječja ribica. Izvori, lokve i ribnjaci u krškom području su vrlo dragocjeni za očuvanje prirodne ravnoteže i biološke raznolikosti.

Za projektno područje su potrebne konkretne mjere s ciljem očuvanja vodnih resursa za buduće naraštaje. Zato su projektni partneri udružili snage, svjesni kako jedino provedbom zajedničkih ciljeva i aktivnosti mogu pomoći očuvanju vodnih resursa i biološke raznolikosti.

CILJEVI PROJEKTA

- izrada registra vodnih resursa
- inventarizacija faune i flore
- obnova 45 vodnih tijela
- uspostava zajedničke strategije upravljanja vodnim resursima
- razumno korištenje vodnih resursa u budućnosti
- podizanje svijesti ljudi o važnosti zaštite prirode i okoliša
- osiguravanje povoljnog stanja ugroženih vrsta biljaka i životinja i stanišnih tipova
- uspješna prekogranična suradnja.

1

2

3

4

- ← 1. Plivajući mrijesnjak često raste u ribnjacima i lokvama
 2. Plosno vretence - karakterističan pratilac lokvi i izvora
 3. Napajanje stoke - glavna funkcija lokvi u prošlosti
 4. Gornji kal u Hrastu kot Vinice

Viri življenja / Izvori života